

Utgiver:
Norges Forsvarsforening
Stiftet 1886

FORMÅL:

Norges Forsvarsforening arbeider for at forsvarsviljen til enhver tid er levende i vårt folk, og at Norge alltid må ha et forsvar som på en betryggende måte verner landets frihet, uavhengighet og fred.

Ansvarlig redaktør:
Ottar Befring

Redaktør:
Dag Tangen Olsen

Redaksjonsadresse:
Nordengveien 39
0755 Oslo
Tlf: 22 52 59 96
Mob: 95 70 47 30
e-post: dt-olsen@online.no

Innsending av stoff:
Bruk diskett eller e-post.
Signerte artikler står for artikkelforfatterens regning, og uttrykker ikke nødvendigvis Norges Forsvarsforenings syn.

Foreningsaker,
abonnement og annonser:

Norges Forsvarsforening
Tlf: 23 19 62 60
Fax: 23 19 62 70
Sporveisgaten 29 Oslo
Postboks 5235 Majorstuen, 0303 Oslo
e-post: foreningspost@forsvarsforening.no
Web: <http://www.forsvarsforening.no>

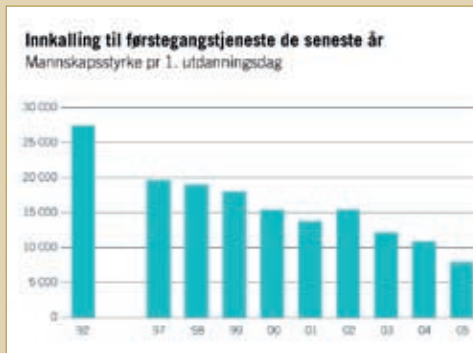
Abonnementspris:
Kr 400,- pr år. 10 utgivelser i året.
Løssalg kr 60,-
Ingen utgivelser i juli og august.

Opplag:
10 000

Grafisk produksjon:
Merkur-Trykk grafisk produksjon
synne@merkurtrykk.no

Forside: Eurofighter avskjærer russisk fly.
Foto: Royal Airforce

ISSN 0029-1692

LEDER

Verneplikt og sosiale klasser

De som gjennomfører førstegangstjenesten kommer i stigende grad fra hjem hvor mor og far har høyere utdanning. Undersøkelsen omfatter tidsrommet 1993-2002, en periode hvor andelen som ble innkalt til førstegangstjeneste var synkende. Nå er det bare 30 prosent av et mannlige årskull som gjennomfører førstegangstjenesten. Det er derfor en ennå sterkere selektering i dag, noe som trolig fører til en skjev sosial fordeling (se artikkel side 28).

At det er ungdom fra den sosiale "overklasse" som i større grad gjennomfører førstegangstjenesten er en overraskelse. Det er ikke i overensstemmelse med folketroen.

Det å tjenestegjøre i militære styrker har til alle tider vært en oppgave for de nederst i samfunnets pyramide, noe man ofte er blitt tvunget til. Men i Norge og Sverige ser vi nå en annen tendens. Her ønsker ungdommen å gjennomgå førstegangstjenesten. Mange blir avvist.

Det har skjedd en endring over flere år i praktisering av verneplikten. For noen år siden slo Stortinget fast det som hadde vært praksis i en årrekke. Det er Forsvarets behov som skulle være utgangspunktet. Målet var ikke å få gjennom så mange som mulig. Utfordringen ble derfor å gjøre verneplikten så attraktiv som mulig, samtidig som man slappet av på fritakskriteriene. Dette førte til at førstegangstjenesten i praksis var å betrakte som frivillig, med verneplikten som den legale ramme. Resultatet av denne prosessen er at verneplikten rekrutterer sosialt skjevt.

Nå skal vi ikke være for bastante i våre konklusjoner. Faktum er at man vet svært lite om verneplikten og dens virkning på unge menn og kvinner. Mens ungdomsklubbers betydning for norsk ungdom er gjennomanalysert, har verneplikten ligget i en sosiologisk skygge. Dette skyldes både den manglende interessen fra norsk samfunnsforskning, men også en manglende nysgjerrighet fra militære myndigheter. For hvordan skal man forsvare at verneplikten er blitt en "overklassesport"?

Konklusjonen kan være at man ser på verneplikten som en progressiv skatt, hvor de som har mest, yter mest - mot en viss økonomisk kompensasjon. Verneplikt er ikke lenger en plikt for alle til å stille opp med våpen i hånd for nasjonen.